

БОГОСЛОВИЕ НА ПРОСПЕРИТЕТА ПРАВОСЛАВНА КРИТИКА

ТЕОДОР СТОЙЧЕВ

Теодор Стойчев

БОГОСЛОВИЕ НА ПРОСПЕРИТЕТА
ПРАВОСЛАВНА КРИТИКА

© Свещеник Теодор Стойчев, автор, 2014

© Фондация „Покров Богородичен“, 2014

ISBN 978-954-2972-28-0

Теодор Стойчев

**БОГОСЛОВИЕ
НА ПРОСПЕРИТЕТА**
ПРАВОСЛАВНА КРИТИКА

Фондация „Покров Богородичен“

София, 2014

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	7
История на движението	13
Живот и дейност	
на Е. У. Кениън (1867 – 1948).....	15
<i>Колежът по риторика „Емерсън“</i>	
<i>и влиянието му върху Е. У. Кениън</i>	17
Кенет Хегин и връзката му с Е. У. Кениън	36
Анализ и критика	
на „Богословието на просперитета“	46
Гносеология.....	46
<i>Критика</i>	50
Триадология.....	72
<i>Критика</i>	75
Вярата на Бога	79
<i>Критика</i>	80
Законът на вярата.....	83
Законът за положителната изповед	84
<i>Критика на закона на вярата</i>	
<i>и положителната изповед</i>	87
Визуализация.....	91
<i>Критика</i>	92
Законът за сеенето и жъненето.....	93
<i>Критика</i>	95

Христология и сотириология	98
Христологични аспекти	99
<i>Критика</i>	102
Сотириология	106
<i>Критика</i>	111
Антропология	116
<i>Критика</i>	122
Учението за просперитета	130
Властта на вярващия	131
<i>Истинската власт на вярващите</i>	133
Въпросът за безусловното изцеление	140
<i>Тялото и изцелението в светлината</i> <i>на православно учение</i>	145
Богатството според „Богословието на просперитета“	149
<i>Трябва ли християните</i> <i>задължително да са богати</i>	152
Заклучение	155
Използвана литература	157

УВОД

Непосредствено след 10.11.1989 г. в страната ни започнаха да навлизат проповедници, които поставиха основата на такива религиозни групи като „Слово на живот“, „Рема“, „Воини на Христа“ и др.

„Богословието на просперитета“¹ навлезе в България чрез проповедта на пастор Георги Бакалов. Пътят на Георги Бакалов тръгва през 1990 г., когато той и група млади хора започват да проповядват словото (както те се изразяват, имайки предвид учението на Библията). Те са част от младежкото движение на Обединените Божии църкви (ОБЦ) на пастор Васил Еленков. Скоро п-р Бакалов успява да се отдели и да основе своя църква, наречена „Истина от Сион“. През същата 1990 г. той заминава със съпругата си за Швеция, за да учат в библейското училище „Слово на живот“. Същото училище завършва и пастор Иван Хазърбасанов, учредител на църквата „Слово на живот“ в България.

По препоръка на шведските лидери на „Слово на живот“ през 1992 г. двете течения – „Истина от Сион“ на Георги Бакалов и „Слово на живот“ на Иван Хазърбасанов – се сливат и така се учредява ново движение под името Библейски център „Слово на живот“. Това движение

¹ Разглежданото харизматично движение „Богословие на просперитета“ е известно още като „Движение на вярата“, „Движение на Словото“, „Слово на вярата“, „Движение на формула-вяра“ и „Движение на хипервяра“.

става основен изразител на принципите на „Богословието на просперитета“.²

Поради вътрешни противоречия между Бакалов и Хазърбасанов движението се разцепва и през юли 1996 г., след като се връща от САЩ, Бакалов учредява Християнски център „Прелом“ (ХЦ „Прелом“). От 1997 до 2004 г. този Център става част от Националния алианс „Обединени Божии църкви“.³ През 2004 г., след нормативните промени на правото на вероизповедание, ХЦ „Прелом“ заедно с други два „апостолски“ центъра и църкви регистрира движението в Софийския градски съд под наименованието „Апостолска реформирана църква“, с обединяващ апостол Георги Бакалов.⁴

Характерно за тези новопоявили се секти беше учението за просперитета – всеки християнин трябва да бъде богат и здрав. Но не това се оказа единствено и най-характерно за тяхната проповед. Напълно обективно можем да кажем, че те предложиха едно съвсем различно християнско благовестие. Учението им за положителната изповед и мисъл, визуализацията, обожествяването на човека и крайното антропоморфизиране на Бога се оказаха твърде чужди за традиционните християнски общества.

² Вж. **Донкова**, Жасмина. Новите религиозни движения в България след 1989 година. София: Верен, 2011, с. 94; <http://www.christian.bg/restored/posts.php?topic=698>.

³ Вж.: **Асенов**, Бончо. Религиите и сектите в България. София, 1998, с. 324; <http://www.prelom.bg/History.htm>; **Донкова**, Ж. Новите религиозни движения..., с. 97.

⁴ Към настоящия момент религиозната институция Апостолска реформирана църква има местни поделения в Габрово, Плевен, Монтана, Бургас, Русе, Малко Търново, Каблешково, Несебър, с. Равадиново (общ. Созопол), Ямбол, с. Ивански (обл. Шумен), Ст. Загора, Твърдица и с. Дълбоки (обл. Ст. Загора). (Вж. **Донкова**, Ж. Новите религиозни движения..., с. 97)

Това религиозно нашествие предизвика социални и конфесионални сътресения. Не можем да отречем, че социалното напрежение винаги нараства, когато става въпрос за секти. Това идва само да покаже, че проблемът за сектите остава винаги болезнен и за съжаление, винаги е актуален. През онези години много родители надигнаха глас срещу тези сектантски групи, затова че децата им не ги зачитат и обръщат повече внимание на религиозната общност, към която принадлежат. Естествено, това не може да бъде причина, поради която трябва да определим едно религиозно общество като секта или ново религиозно движение. Подобно поведение се забелязва и у деца, които принадлежат към традиционните християнски общества. Това отношение към новопоявилите се религиозни движения не беше лишено от основания. Странното поведение на Георги Бакалов през онези години, грубите му и некомпетентни изказвания по адрес на Българската православна църква предизвикаха обществения съд над него и близките на него религиозни групи.

Идейната близост на тези нови за нас проповедници с регистрираното и в страната петдесятно движение (за тях е характерно приемане единствено на авторитета на словото Божие, учението за кръщение със Светия Дух, говоренето на езици, някои религиозни феномени като благословен смях, почиване в Духа, треперене, опиянение в Духа и кръщение; за отбелязване е, че не всички от тези явления се наблюдават в местните петдесятни църкви, но като цяло са характерни за петдесятното движение)⁵ се

⁵ Вж. **Бюне**, Волфганг. Благословието от Торонто. София: Верен, 1996, с. 47 – 53.

оказа решаваща за тяхното влияние върху последното.⁶

Иначе чужди на петдесетничеството идеи, като позитивното говорене (изповед), позитивното мислене, изповедта, че християнинът получава божествена природа след новородението, духовната смърт на Господа Иисус Христос, приемането на сатанинска природа от Спасителя и др., на които ще обърнем внимание в самото изложение, сега намериха място, ако не изцяло, то поне частично, в петдесетните и „божиите“ секти у нас.

В протестантските книжарници може да се намерят книги на някои автори, които проповядват разглежданото тук учение: Джон Остийн, Бени Хин, Джон Аванзини, Улф Екман, Пол Йонги Чо, Джери Савел и др. Някои от тези проповедници на просперитета всъщност принадлежат към петдесетното движение (като Пол Йонги Чо, пастор на най-голямата протестантска църква, с около 780 000 членове)⁷, въпреки че доктринално те се разминават с официалното му учение. Именно затова е настъпила промяна в традиционните петдесетни среди,⁸ защото учението за

⁶ Такова влияние се забелязва не само у нас, но в световен мащаб в много петдесетни и евангелски църкви, като например „Асамблея на Бога“. (Вж. **Sharrock**, Russell. *Covenant Theology: A Critical Analysis of Current Pentecostal Covenant Theology*. Morrisville: Lulu Enterprises, 2006, p. 45) Уилям Аткинсън пише: „Движението бе определено като „петдесетно“ или като „радикална форма на петдесетничество“ и определено споделя някои ключови вярвания с последната група“ (**Atkinson**, William. *The „Spiritual Death“ of Jesus: A Pentecostal Investigation*. Leiden: BRILL, 2009, p. 8).

⁷ Д-р Чо Йон Ги (познат у нас като Пол Йонги Чо) е южнокорейски проповедник на най-голямата петдесетна църква в света (Църква на пълното евангелие), която се намира в Сеул. Това са данни от 2003 г. (Вж. **Иванова**, Яница. Щрихи от историята на християнството в Корея. – В: <http://rado76.wordpress.com/2009/01/06/korea/>)

⁸ Мел Монтомъри пише, че влиянието на Кенет Хегин върху харизматичните християнски разклонения е голямо. (Вж. **Montgomery**, Mel. *The Genuine Flow. How the Faith Giants Flowed in the Spirit and How You Can Too*. Xulon Press, 2010, p. 37)

просперитета е успяло да завладее част от ръководителите на петдесатните „църкви“.

Някой би казал, че този проблем няма отношение към нашата ситуация. Но не можем да отречем, че тези религиозни групи са част от нашата действителност. Петдесатното движение, в което идеите на просперитета намират най-топъл прием, е едно от най-бързо разпространяващите се в света.⁹ Самото комерсиално послание на учителите на просперитета може да бъде видяно, прочетено и чуто от всеки желаещ. Именно това налага да бъде разкрита истинската същност на т.нар. „Богословие на просперитета“.

По тази тема вече излезе книга на български език („Друго благовестие“ на Д. Р. Макконъл), която на Запад доведе до ново отношение към богословието на просперитета. Впечатление прави богатата историческа част, посветена на учението на Кениън, което Макконъл свързва с метафизичните нови религиозни движения като „Християнска наука“, „Нова мисъл“, „Християнско училище „Единство“ и др. В процеса на работа определението „Бо-

⁹ Данните днес сочат, че петдесатните вярващи по света са между 250 и 500 млн. (<http://www.blagovremie.com/content/>). Нужно е да бъде казано, че влиянието на това движение не се свежда единствено до харизматичното движение. (Вж. Jones, David, Russell Woodbridge. Health, Wealth & Happiness. Has the Prosperity Gospel Overshadowed the Gospel of Christ? Kregel Publications, 2011, p. 17) Харизматичното движение е международна тенденция, която се проявява в традиционните християнски общности (протестантизъм и римокатолицизъм), които приемат някои от вероизповедите и практиките на петдесатното движение. Основно в него е, както те вярват, употребата на харизматичните дарове на Светия Дух. Въпреки че влиянието му е най-слабо в Православната църква, то има някои поддръжници: архимандрит Евсевий Стефану, свещ. Джеймс Тавралидес, свещ. Константин Мониос, свещ. Дейвид Бус, свещ. Атанасиус Емерт, свещ. Борис Забродски. (Вж. Orthodoxy and the Charismatic Movement. – In: http://en.wikipedia.org/wiki/Orthodoxy_and_the_Charismatic_Movement)

гословие на просперитета“ се наложи като най-подходящо, защото съдържа в себе си някои основни идеи,¹⁰ въпреки че не те правят движението толкова чуждо на християнството.¹¹ Във връзка с това е уместно да се отбележи, че „Богословието на просперитета“ не трябва да се смесва с традиционните протестантски църкви, като лютерани, методисти, баптисти, конгрешани, а дори и с петдесятното движение в неговия традиционен вид (въпреки приликите между двете харизматични групи)¹².

¹⁰ Разбирането, че християните трябва да са здрави, богати, да променят ситуацията посредством вяра, положителна изповед и др. често окултни средства.

¹¹ Такива идеи, както ще бъде посочено в историческата част, се срещат в изцелителното движение, появило се през XIX в.

¹² По отношение на петдесятното движение трябва да се отбележи, че между неговите членове и пастори, както вече споменахме, има не малко, които са последователи на разглежданата тук секта.

Теодор Стойчев
БОГОСЛОВИЕ НА ПРОСПЕРИТЕТА
ПРАВОСЛАВНА КРИТИКА

Българска
Първо издание

Доц. Димитър Попмаринов, научна редакция
Свещ. доц. д-р Стоян Чиликов, консултант
Ирена Иванова, стилов редактор и коректор
Омофор, графичен дизайн
Изток – Запад, печат

Фондация „Покров Богородичен“
Издаелство „Омофор“
София 1330, ул. „Младежка искра“ 3
тел.: (02) 987 16 55
omophor@gmail.com

www.omophor.com
www.pravoslavie.bg

Книжарница
<https://birdhousesofia.com>
e-mail: bookstore@pravoslavie.bg

* * *

Електронни издания
<https://birdhousesofia.com>
e-mail: ebooks@pravoslavie.bg

Протоиерей Теодор Стойчев предлага сериозно и задълбочено проучване на харизматичното движение „Богословие на просперитета“ от гледна точка на православната теология и традиция. Специфичните белези на „евангелието на благоденствието“, както е известно сред своите последователи, са материалното благосъстояние и физическото здраве на човека. Богословието на просперитета е тясно свързано с много от ценностите на новото време и модерния свят – здраве, преуспяване, благополучие, късмет, богатство и щастлив живот. Много от предизвикателствата и стандартите, пред които съвременният човек е поставен в модерната епоха, по пряк или косвен начин се свързват с идеите на това религиозно учение.

В основата на книгата, издържана в полемично-апологетичен стил, е залегнал сравнителният анализ между богословието на просперитета и православната теология, което е принос в областта на изследването на инославните изповедания.

Протоиерей Теодор Стойчев е роден през 1973 г. в гр. Русе. Свещеник е към храмовете „Св. Атанасий Велики“ и „Успение на Пресвета Богородица“ в гр. Варна. Доктор е по богословие с дисертация в областта на Священото Писание на Новия Завет. Други негови книги са: „Значението на кръста Христов в Посланието на св. апостол Павел до Галатяни“ и „Богословие на Новия Завет“.

